

Tiivistelmä vuosikertomuksesta 2023

Euroopan pankkiviranomaisen (EPV) vuoden 2023 vuosikertomuksessa esitetään organisaation tärkeimmät saavutukset ja toimet sen tehtävän ja työohjelman toteuttamisessa kuluneiden 12 kuukauden aikana. EPV:n saavutuksia esitellään makrotaloudellisen ja geopoliittisen kehityksen valossa.

Kertomus korostaa EPV:n roolia Euroopan rahoitusjärjestelmän vakauden ja tehokkuuden edistäjänä yksinkertaisen, johdonmukaisen, avoimen ja oikeudenmukaisen sääntelyn sekä kaikkia EU:n kansalaisia hyödyttävän valvonnan avulla.

Basel III -säännösten täytäntöönpanon päätökseen saattaminen EU:ssa

EPV julkaisi Basel III -järjestelmän täytäntöönpanoa ohjaavan etenemissuunnitelman, joka on yhdenmukainen EU:n uusien pankkialan säädösten, vakavaraisuusasetuksen (CRR 3) ja vakavaraisuusdirektiivin, (CRD 6) kanssa. EPV keskittyi raportointiin, markkinariskiin ja sisäisiä malleja koskeviin ohjeisiin. Keskeisiä työalueita olivat arvopaperistaminen, pääoman liikkeeseenlaskut, likviditeettiriskit, korkoriskit ja valvonnan lähentäminen. Vuodelle 2024 ja sen jälkeen odotetaan 140:tä uutta toimeksiantoa. Lisäksi EPV työskenteli sijoitusyritysten säännösten parissa ja julkaisi päivityksiä katetuista joukkolainoista, omista varoista, hallinnosta ja monimuotoisuudesta. Lähivuosina odotetaan tiukempaa valvontaa kahdella alueella: kolmansien maiden markkinoille pääsyssä ja pankkien korkoriskien hallinnassa.

Tehostetun EU:n laajuisen stressitestin toteuttaminen

Vuonna 2023 EPV teki EU:n laajuisen stressitestin ja laajensi otoksen 70 pankkiin 16 maassa, mikä kattaa 75 prosenttia EU:n pankkien varoista. Testissä arvioitiin pankkien selviytymiskykyä perusskenaariossa ja epäsuotuisissa skenaarioissa. Niissä otettiin huomioon valvontaviranomaisten ylhäältä alaspäin laatimat ennusteet nettomaksuista ja palkkiotuotoista. Ensimmäistä kertaa mukana oli yksityiskohtaisia toimialakohtaisia luottotappiotietoja taloudellisen epävarmuuden vaikutusten arvioimiseksi. Tulokset osoittivat, että eurooppalaisten pankkien selviytymiskyky oli entiseen tapaan hyvä vaikeasta taantumasta, korkeasta inflaatiosta, kohonneista koroista ja luottomarginaaleista huolimatta.

Lisäksi EPV suoritti erillisen analyysin realisoitumattomista joukkovelkakirjojen tappioista. Analyysi osoitti, että helmikuussa 2023 pankeilla oli 75 miljardia euroa realisoitumattomia tappioita jaksotettuun hankintamenuun arvostetuissa joukkovelkakirjoissa, joita lievensivät 38 miljardin euron suojaukset. Näiden tappioiden katsottiin olevan hallittavissa. EPV ryhtyi myös kehittämään 55-valmiuspaketin mukaista ilmatoriskiskenaariota arvioidakseen rahoitussektorin kestävyys ja tukea vähähiiliseen talouteen siirtymiselle stressitilanteessa.

Tietojen saattaminen sidosryhmien käyttöön

EPV kehitti tietostrategiaansa ja keskittyi siinä sääntelytietojen hankinnan, jakamisen ja analysoinnin tehostamiseen eurooppalaisen valvontatietojen keskitetyn infrastruktuurin (EUCLID) alustan kautta. Tämä mahdollisti paremman tiedonkulun sidosryhmien välillä, mikä lisäsi avoimuutta, riskianalyysejä ja säännösten noudattamista. Strategia tuki myös pilari III:n mukaisen tietokeskuksen käyttöönottoa ja valmisteli vuoden 2023 avoimuusmenettelyä, joka tuotti yli 1,2 miljoonaa tietopistettä. Lisäksi EPV viimeisteli tietopistemalli (DPM) 2.0 -standardin raportointiprosessien virtaviivaistamiseksi, kustannusten vähentämiseksi ja digitaalisen viranomaisraportoinnin mahdollistamiseksi. EPV työskenteli valvonta-, tilasto- ja kriisiratkaisuraportointikehysten yhdistämiseksi hyödyntäen teknologisia innovaatioita. Tavoitteena oli vähentää raportointitaakkaa ja säännösten noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia ja edistää samalla RegTech-ratkaisuja.

Digitaalisen rahoituksen ja MiCA-asetuksen / DORA-asetuksen mukaisten toimeksiantojen toteuttaminen

EPV jatkoi työskentelyään digitaalisesta häiriönsietokyvystä annetun säädöksen (DORA) ja kryptovarojen markkinoista annetun asetuksen (MiCAR) parissa. DORA-asetuksella pyritään parantamaan EU:n rahoitusalan digitaalista häiriönsietokykyä. Asetus tulee voimaan tammikuussa 2025. EPV yhdessä muiden Euroopan valvontaviranomaisten kanssa käynnisti kuulemisia ja laati tieto- ja viestintätekniikan riskienhallintaa ja poikkeamien raportointia koskevia toimintaperiaatteita. EPV ja muut Euroopan valvontaviranomaiset valmistautuivat myös valvomaan kriittisten TVT-palveluntarjoajana olevien kolmansien osapuolten toimintaa.

Kesäkuusta 2023 voimassa olleella MiCA-asetuksella säännellään kryptovaroja. EPV käynnisti kuulemisia omaisuusreferenssitokenien liikkeeseenlaskijoiden ja sähkörahatokenien liikkeeseenlaskijoiden teknisistä standardeista. Kuulemisissa keskityttiin hallintoon, stressitestaukseen ja markkinoille pääsyyn. Alan siirtymän tukemiseksi EPV julkaisi ohjeistuksia, kannusti säännösten varhaiseen noudattamiseen ja kehitti valvontakehyksiä. EPV seurasi myös rahoitusalan innovaatioita, kuten kryptovaroja ja tekoälyä sekä suurten teknologiayritysten toimintaa. Lisäksi se osallistui digitaalisen rahoituksen valvonnan koulutusohjelman kehittämiseen EU:n digitaalisen rahoituksen valvonta-akatemiaa kautta.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntavalmiuksien parantaminen EU:ssa

EPV paransi vuonna 2023 valmiuksiaan torjua rahanpesua ja terrorismin rahoittamista kaikkialla EU:ssa. Se päivitti aikaisempia ohjeitaan ja julkaisi uusia keskittyen erityisesti kryptovarapalvelun tarjoajiin ja rajoittavien toimenpiteiden noudattamiseen. Etusijalle asetettiin myös sellaisten ongelmien käsittely, kuten riskien vähentäminen ja rahoituspalvelujen saatavuus heikossa asemassa oleville ryhmille. EPV tuki rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskien hallintaa ja perusti yli 260 rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan kollegiota koordinoitua valvontaa varten.

Keskeisiä aloitteita olivat muun muassa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan EPV:n keskustietokannan (EuReCA) käyttöönotto, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen puutteita kartoittava keskustietokanta sekä varojen siirtoja ja kryptovaroja koskevien

ohjeiden tarkistaminen. EPV myös helpotti uuteen rahanpesuntorjuntaviranomaiseen liittyvää siirtymää ja varmisti, että vastuunsiirto sujuu kitkattomasti. Lisäksi se hahmotteli rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan tulevaa kehystä.

Ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyvän etenemissuunnitelman toteuttaminen

EPV jatkoi työskentelyään ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan (ESG) liittyvän etenemissuunnitelman parissa keskittyen ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyvien riskien sisällyttämiseen pankkitoiminnan järjestelmään EU:n kestävän siirtymän tukemiseksi. Keskeisiä toimia olivat ESG-riskien vakavaraisuuskohtelun arviointi, kertomuksen julkaiseminen ympäristöriskien ja sosiaalisten riskien merkityksestä sekä ehdotukset niiden integroinnin nopeuttamiseksi. EPV julkaisi myös ohjeistuksen ESG-riskien hallinnasta ja työskenteli avoimuuden parantamiseksi ja käsitteli aihetta pääasiallisten haittavaikutusten indikaattorien avulla. Se puuttui viherpesun ongelmaan rahoitusosalalla ja antoi neuvoja vihreistä lainoista ja kiinnitysluotoista. Lisäksi EPV laati 55-valmiuspaketin mukaisen ilmatoriskiskenaarion arvioidakseen rahoitusalan kykyä selviytyä ilmastonriskeistä.

Riskinarviointi

EPV jatkoi EU:n pankkialan riskien ja haavoittuvuuksien arviointia. Se keskittyi arvioinnissa haasteisiin, joita ovat muun muassa Venäjän hyökkäys Ukrainaan, rahoitusmarkkinoiden epävakaus, inflaatio ja korkojen nousu. Näistä haasteista huolimatta EU:n pankkiala säilytti vahvan asemansa korkean pääomituksen (ydinvakavaraisuussuhde oli 16 prosenttia) ja vankan kannattavuuden ansiosta. Riskejä kuitenkin on edelleen: korkojen nousu, talouskasvun hidastuminen sekä operatiiviset uhat, kuten kyberriskit. EPV seurasi likviditeettiä, vakuussidonnaisuutta ja rahoitussuunnitelmia ja julkaisi keskeiset havaintonsa muun muassa riskinarviointiraportissa, likviditeettitutkimuksissa ja korkoriskin hallintaa koskevassa lämpökartassa.

Elvyttäminen ja kriisinratkaisu

Vuonna 2023 EPV paransi elvytys- ja kriisinratkaisukehystä laatimalla ohjeet velkakirjojen arvon alaskirjauksen toteuttamisesta ja purkamismahdollisuuksien testauksesta. Se julkaisi lopulliset ohjeet kokonaiselvytyskapasiteetista elvytysuunnitelmien yhdenmukaistamiseksi. EPV seurasi myös kriisinratkaisukehysten lähentymistä ja omia varoja ja hyväksyttäviä velkoja koskevan vähimmäisvaatimuksen (MREL) mukaisten resurssien kartuttamista kriisivalmiuden ja -kestävyyden parantamiseksi.

Maksupalvelut

EPV työskenteli parantaakseen vähittäismaksujen tehokkuutta, turvallisuutta ja käytettävyyttä koko EU:n alueella. Keskeinen tuotos oli vertaisarviointi maksulaitosten toimilupien myöntämisestä tarkistetun maksupalveludirektiivin (PSD2) mukaisesti. Arvioinnissa todettiin parannuksia avoimuudessa, mutta havaittiin myös epä johdonmukaisuuksia sääntelyssä. EPV tuki Euroopan

komissiota kolmannen maksupalveludirektiivin (PSD3) kehittämisessä ja jatkoi maksupetostietojen arviointia.

Kuluttajan ja tallettajan suoja

Vuonna 2023 EPV edisti kuluttajien ja tallettajien suojaa koordinoimalla haamuasiointitoimintaa, kehittämällä vähittäisrahoituksen riski-indikaattoreita ja julkaisemalla kuluttajansuojaraportteja. Keskeisiä aloitteita olivat luottopalvelujen avoimuuden parantaminen ja valitusten käsittelyn tehostaminen. EPV tarkisti myös talletussuojajärjestelmiä ja analysoi talletussuojan muutoksia, mikä paransi tallettajien suojausta ja rahoitusvakautta.

Valvonnan lähentyminen ja riippumattomuus

EPV toimi sovittelijana Espanjan ja Belgian talletussuojajärjestelmien välisessä kiistassa ja otti käyttöön Euroopan valvontaviranomaisten antamat yhteiset kriteerit valvonnan riippumattomuudelle. Se suoritti myös useita vertaisarviointeja, joissa keskityttiin toimilupien myöntämiseen, kiinnitysluoton ottajien kohteluun ja huomattaviin omistussuosiin. Tavoitteena oli parantaa valvontakäytäntöjä ja puuttua eri sektoreilla ilmeneviin uusiin riskeihin.